PROPAGIRANJE DOSADE

POGLAVLJE I

"BOŽE MILI ČUDA VELIKOGA"

HUMORISTIČKO - JUNAČKA POEZIJA
/ 468 stihova /

STIH	DJELO	GODINA
468	TRILOGIJA "TURCI, VUCI I OSJEČKI HAJDUCI"	1981,1983, 1986.
157	"ODE BEGAN, ODE U HAJDUKE"	1981.
131	"BJEŽI KOVO, KRAVA JE ..."	1983.
180	"BOJ BIJE KRALJEVIĆ MARKO"	1986.

v. 2.00

TRILOGIJA "TURCI, VUCI I OSJEČKI HAJDUCI!"

1. "ODE BEGAN, ODE U HAJDUKE!"

PJEVANJE I

Bože mili čuda velikoga,
dal' to grmi, dal' se zemlja trese,
dal' udara more u bregove?

Nit' to grmi, nit' se zemlja trese,
nit' udara more u bregove!
To naš Began muči muku,
da savlada nauku.

Jao meni, majko moja,
koliko li prolih znoja!
Jao glavo moja, tupa,
koliko li u znanju imaš rupa!
Kad ćeš li već jednom znati,
da će plus i minus, minus dati!

Al' skratit' ću ja sebi muke,
il' si nožem presjeći vrat,
il' otići u hajduke,
i postat pravi tat.
Žao mi je samo Melite moje,
koju volim kao oči svoje.

Bolje idem u hajduke,
Melita će manje patit'
jer ipak ću se jednom vratit',
neg' da se nožem riješim muke!

Što rečeno, to i učinjeno!
No prije neg' je o'š'o,
Meliti je poš'o,
da joj odluku kaže,
i kojeg prasca da smaže.
Ta ako misli gladan ići,
neće baš daleko stići.

Nje nije bilo kući
i sad Began muku muči,
dal' da jadan, ode gladan,
il' u sjeni smreka,
njen povratak da čeka.

Misli Began nekak' će se snaći
i u šumi hranu naći.
S Melitom se pozdravio nije
pa zato pismo ovo napisao je;

Dragano moja,
zadrhtit' će sad ruka tvoja,
al' ipak hrabra budi,
i sama prosudi,
zar nisam u pravu,
što idem u hajduke,
jer u ovu ludu glavu,
neće da uđe nimalo nauke.
Neka me tvoje srce vjerno čeka
Tvoj Began, hajduk iz Osijeka

PJEVANJE II

Ode Began, ode u hajduke
i naletje na bjesne vuke,
nemoćan da ih svlada,
sam se sebi sada jada;

Jao al' sam jadan,
pojest će me vuk gladan,
ma nosite me mile noge moje,
ja sam jedan a njih je troje!

Ode Began, ode iz hajduka,
spopala ga velika muka,
sada bježi pun jada,
nemoćan da vuke savlada.

Nakon što je od vukova pobjegao,
Began je stao, sjeo i razmišljao;
dali da se kući vrati
i danak sramu da plati,
jer je iz hajduka prije o'š'o
neg' što je u hajduke doš'o,
il' da ode
kud hajdučke staze ga vode.

Od ove mogućnosti dvije,
ni jedna dobra ne bi bila;
za hajduke nije,
a kući kad bi o'š'o, Melita mila
bi se u njem' razočarala,
a i svaka baba bi ga ogovarala.

Odluči da u mjesto neko svrati,
prije neg' se kući vrati,
i da mjesec, dva sačeka,
prije neg' se vrati do Osijeka.

Svi će mislit' da je u hajducima bio,
nitko neće znati da se krio,
među narodom će slavan postat',
i neukaljane časti ostat'!

U rano proljeće,
negdje oko 8 naveče,
stigne Began do velikog grada,
stigne Began do Novoga Sada.

Nakon što uđe, ode do birtije,
da se malo zgrije,
i koju čašicu da ispije.
U to djevojka jedna prođe
i njen lik Beganu pred oči dođe;

Ruke su joj k'o od zlata,
zubi k'o od dukata,
oči i kosa su joj iste, smeđe boje,
misli Began; zavela je biče moje!

I toj djevojci se Began svidi,
po očima njenim to se vidi.
I putevi se spoje
mladih ljudi dvoje!

PJEVANJE III

Zle ljubavi kob,
troje će otjerati u grob,
da su to znali,
ne bi se ni pogledali.

Began i Tanja se u parku sada ljube
i prisebnost svoju gube,
Tanja već u sebi bebu nosi,
Began ju prosi.

Nakon što stupiše u brak,
Beganu pred oči pade mrak,
jer Tanja rodi tri sina;
Marka, Milana i Milutina.

Budući da u Novom Sadu pos'o naš'o nije,
a djelomično i iz nostalgije,
ode Began iz Novoga Sada,
ode Began do Osijeka grada!

Tu naiđe na Melitino pismo, čija će kob,
Begana otjerati u grob,
jer Melitine ljubavi rob,
bio je i ostao,
sve dok Tanjina ljubav nije postao;

Bolje da si mi odsjekao ruke,
nego što si o'š'o u hajduke.
Bolje da mojim tijelom kuga vlada,
nego što si o'š'o do Novoga Sada.
Bolje da si me ubio,
nego što si u drugu se zaljubio.

Saznala sam sve,
i sad dok moje tijelo mre,
jer otrova ispih boce dve,
ja ti ovo pišem
i znaj da već jedva dišem!
Zbogom Begane više za pisat' nemam snage!
Od Melite, tvoje bivše drage

Nakon što je ovo pročitao,
Began je mrtav na pod pao,
srce.., ovo nije izdržao.

Tanja osta sama, jadna,
bez para i gladna,
na sebi sad krpe nosi
ide ulicom i prosi;

Joj Begane crni sine!
Joj Begane dušmanine!
Zaveo si moje oči,
provodila sam s tobom noći,
a sad imam troja usta gladna,
joj Begane al' sam jadna!

Nakon godina par,
skrhana od jada i gladi,
ode i ona bogu na dar,
a sinovi još bijahu mladi.

Ipak, hrabri su bili
i nisu se od opasnosti krili.
Već odoše, odoše u hajduke,
i ne naletješe na bjesne vuke!

Jedan od njih će i slavan postat',
i u narodnoj pjesmi vječno ostat'!

2. "BJEŽI KOVO, KRAVA JE SVE BLIŽE!
BJEŽI KOVO, KRAVA TE VEČ STIŽE!"

Mili bože čuda velikoga,
u bircuzu pijanice same!

Jedan drugom psuju boga,
jedan drugom poturaju rame,
svađe mutne sve više vriju
i uskoro poče da se biju.
A u ćošku jedan starac sjedi
i iz prikrajka sve mirno gledi.

Bože mili nikad veće tuče,
razbijaju se i tuku već dva dana,
jer tuča poče još juče,
po podu curi krv iz rana.
Trećeg dana nestade im snage
jer nemaju u stomaku vlage,
tuča se smiruje polako,
na svoje mjesto sjeda sva'ko.

Starac i dalje u uglu sjedi,
s preživjelima pivo pije,
pivo mu srce sve više grije,
i starac predloži; "Ja ću spjevat priče,
a vi meni platite po piče!"
Svi se složiše,
piva pred starcem se namnožiše,
i starac poče da besjedi;

Tako mi moje sjede brade,
hodam po svijetu pola vijeka,
obiđoh mnoge velike grade,
al' nigdje grada do Osijeka!

Tamo se junači sve živo
i od malih nogu piju pivo!
A od piva njihovo tijelo
postaje junački bezumno, smjelo!

Mnogi su vam tamo primjeri junaštva,
neki brane žene od divljaštva,
neki se i punice usuđuju tući,
kad pijani, noću, dolaze kući.

Mnogi su snili
kako da odu u hajduke.
Neki su u hajducima i bili,
stavljali Turke na velike muke.

Iz Osijeka je bio i jedan od najboljih hajduka,
Began - koji se nije plašio ni Turaka, ni vuka,
i koji je dugo stavljao Turke na muke,
dok nije poginuo od ženske ruke.

I u Kraljeviću Marku od Begana ima krvi,
a Marko i danas Turke mrvi,
a Marko i danas mrvi Turke,
k'o da su u travi pečurke!

hrabrost ponekad i u smrt vodi,
al' ondje se svak' hrabar rodi,
no neka svatko odmah shvati,
da svi ti junaci ni noge ne mogu prati,
najvećem junaku Osječkome,
za kojim se ženska srca i danas lome,
a koji je od svih umro najružnije,
jer je poginuo najtužnije!

Starac presta govoriti riječi,
jer kroz grlo nema više što teći.
Raja mu napuni flaše,
a starac napunivši i čaše
i uživajući u piću,
odluči da nastavi priču;

Bio jednom Kovo jedan,
vječno pijan, vječno žedan,
ni čitati jadan nije znao,
bio je pošten, od bogatih je krao.

Imao je Kovo kuću neku malu,
u kući imao je štalu,
u štali bila neka krava,
pored krave, neko tele spava.

Kovo je učinio životnu grešku,
što je kravi nanio nepravdu tešku,
ono tele malo, jedva živo,
on je pijan, prodao za pivo!

Krava je naravno sve to vidila,
i nije joj se ni najmanje svidila
Kovina pokvarena gesta,
da ga ubije ona ga ganja,
Kovo trči, pijan, vijuga k'o cesta,
krava za njim ravno preko granja!

Bježi Kovo, krava mu sve bliže,
bježi Kovo, krava ga već stiže,
bježi, preko 7 dolina i 7 bregova,
preživio je 7 suša i 7 snjegova,
7 puta od bola je dole padao,
7 puta se sve manje uspjehu nadao.

A onda i dalje bježeći od ljute krave,
vidje Turke kako mu zamku prave,
zna Kovo uzmaka mu nema,
i napasti ih se on sprema!

20-toricu raščetvori na tri polovine!
21. nije stigao ni da zine!
22. ni da ki'ne!
23. je odsjekao glavu
i s njome gađao kravu!
Od 24. ostaše samo komadi!
25. se na zemlji 'ladi!
Od 26. osta samo mrlja!
27. travu sa vlastitom krvi prlja!
28. kokoš crijeva kljuca!
29. kičma na dvije puca!

Potamani ih Kovo ne zna ni sam broja,
Turci bježe od straha sa puta,
al' jao Kovo muko moja,
spopade te nevolja ljuta,
prašina se u daljini diže,
tursko pojačanje stiže!

Neizbrojiv broj Turaka navali,
Kovo od hiljada ruku pade,
mrtav se na zemlju svali
i uzviknu; "Okupatori mi se gade,
ja sad umirem, al' ostaje moje djelo,
važniji je moj revolucionarni duh, nego tijelo!
Vaša slabost, moja je osveta!
Odoh sa ovoga svijeta..."

Zbog toga Osijek i danas kuka,
jer ostade bez najboljeg hajduka.
Kravu odvedoše da je kolju,
platila je Kovo muku tvoju!

Starac ispi bocu zadnju,
gostioničar zatvori radnju,
raziđoše se svi na razne strane,
traže Turke, zemlju svoju da odbrane!

Dok je nama takovih junaka
mirna je kuća naša svaka!
Dok god naši pivo piju
Turke će moči da biju!
Dok god nam je i Osijeka grada
nitko neće od Turaka da strada!

Mogu Turci razne sne sniti,
mi nikad pokoreni nećemo biti!

3. "BOJ BIJE KRALJEVIČ MARKO!"

PJEVANJE I

Bože mili čuda velikoga,
kakva li je ovo čudna buka?
Tako mi uvijek psovanog boga,
to puca puška u rukama hajduka!

Ne običnog hajduka treće klase,
već hajduka kojeg mnoge priče krase,
kojeg je narod već opjevao,
i za kojeg je cijeli Balkan znao,
sve tamo do Slovenije,
hajduka koji nikad bitke gubio nije,
i koji je Turke ubijao danonoćno!
Iako je svinjsko meso kalorično i sočno,
a tursko je skoro ljudsko i smrdi,
Marko bi zbog naroda vlastitog,
kad god se rasrdi,
ponavljam samo radi naroda svog,
Turke ranjavao, cijepao, ubijao, klao,
Turci su napadali, Marko je napadao,
jer je naravno znao,
da samo tako ih može otjerati,
inače će narod i dalje da mu pati!

Began i Kovo se cijeli život boriše,
pošteno boriše, al' nema ih više!
I iako su u bitkama pali,
Osijek više nije kukao,
u Marku su nasljednika imali,
sada je Marko Turke tjerao i tukao!

Kraljević Marko, Beganov sin, heroj,
pisalo je u karti osobnoj,
karti koju je skoro uništio znoj,
krvavi znoj, uspomena na svaki boj!

Težak je život narodnog heroja,
nema mira, boj, boj do boja,
a u boju se i poginuti može,
zato se i rane na Marku množe,
zna, ne može iz ove kože;
gotovo da i nema kože više,
samo rana do rane,
Marko već jedva diše,
i zalazi u poznije dane.

Ponos mu nije dozvoljavao,
da se iz boja povuče,
i ako je sam sebi priznavao,
da je snažniji bio juče.

Davno, davno prije,
Sedam Turaka bi davio lijevom rukom,
desnom bi čačkao nos!
Sada sebi priznavao nije,
jer i dalje se osjećao hajdukom,
i nije mu dozvoljavao ponos
da prizna da ni pile ne može da zadavi,
i da živi na staroj slavi!

Kako bilo da bilo,
nije mu bilo milo,
što je u ovom stanju.
Al' zahvaljujući turskome neznanju,
i paničnom gotovo suludom strahu,
nije razmišljao o svome krahu,
jer dok Turci od njeg' bježe,
breme godina ga toliko ne steže!

PJEVANJE II

Iz turske poslaše Turke nove,
polupismene i potpuno glupe,
nisu znali ni kako im se Paša zove,
i face njihove su imbecilno tupe.

Ni o Marku nisu ništa znali,
i kad su ga sreli,
odmah su pripucali,
pobjeći nisu htjeli!

Ranili su ga na šesnaest mjesta,
al' sve je nekako zaraslo,
jer ranjavanja su bila česta,
i to je već postalo nužno zlo.

Ipak, Marko razmisli i odluči;
moram se povući,
ne mogu se više tuči,
žao mi je što se narod muči,
al' ovako će me samo ubiti,
i svejedno koristi neće biti,
jer ja ih više ne mogu zaštititi!
Idem kući, starost preživjeti...
A onda se sjeti;
- djetinjstvo u šumi...
- u šumi se protiv Turaka tuče...
pa on nema kuće!!!

To ga izbezumi,
odluči od općine tražiti stan,
pa ipak on je junak znan!

Tamo ga dočekaše lijepim riječima,
odgovoriše; Daleko je zima,
dotle će mu već nešto naći,
a sad za prvu ruku,
jer nekako se mora snaći,
nek' ide u staračk dom.
Staračk dom - uvreda hajduku,
to ne može ostati na tom!

Pobuni se Marko;
opsova im sunce žarko,
opsova im sve po spisku,
opsova im rodbinu blisku!
I ode ljut, postiđen, uvrjeđen,
star, onemoćao, snen...

Kad se smirio,
situaciju je procijenio,
i siguran je bio,
da onaj debeloguzi nije htio,
stan mu dati.

Al' možda u općini drugoj,
netko mu stan plati!
Uvijek je pošteno bio boj,
od Turaka je novac uzimao,
al' taj novac nije za sebe krao,
već ga je siromašnom narodu dao!
I zato novca sada nema.
I zato mu se crna starost sprema...

Kucao je na vrata svaka,
jadao se, molio ih, poput prosjaka.
Svagdje ga odbiše, Marko shvati,
da osim lijepih riječi,
nitko mu ništa neće dati,
da nikad dom neće steći.

PJEVANJE III

Najednom mu se trag izgubio,
kolale su razne priče;
sumnjalo se da se ubio,
sumnjalo se da ga je uništilo piče,
sumnjalo se da je poludio,
sumnjalo se da se od ljudi krio..,
al' ništa od tog' točno nije,
Marko o novim uspjesima snije!

Nakon 2 godine predaha,
ludila, potpunog kraha,
ponovo je uzeo oružje u ruke,
ponovo je stavljao neprijatelja na muke!

Ubijao je kao u najboljim danima,
u grču, bijesu, dokazao je svima,
da on nije još za otpad,
i da se bori kao da je mlad!

Općinari su se sada hvatali,
za svoje prazne glave,
jer su znali,
za Markove razloge prave,
zbog kojih je sada bitke vodio
i sve opasniji i jači bio!

Da, dobro ste shvatili!
Turci su ga privući znali,
Turci su ga pošteno platili
i vilu mu dali!

Zbog toga sto godina duže
Osijek - Mursa biješe,
sto godina Turke smo kasnije otjerali,
nisu se dali, Marka su imali!
O Marku i dalje dobre priče kruže,
sa Markom se ljudi tješe,
al' i on je čovjek samo bio,
i do kraja je pošten biti htio,
u jadu i bijesu za Turke se odlučio!

Bio je stručnjak vrhunski,
a takvi stručnjaci svi,
odlaze van i pamet odnose,
strani ljudi ih koriste,
strani ljudi se njima ponose,
a sve zbog stvari stoljećima iste;
Svi u foteljama misle na sebe,
i svak' za svoj interes grebe,
za interese neke više i važnije,
nitko zainteresiran nije!

Istina je život u kojem se i pati!
Istinu često ne želimo spoznati!
Legende od istine žive mnogo duže!
Legende o Marku vječno će da kruže!

I zato!!! Bože mili čuda li velika,
kakva li je ovo vika?
Viču Turci, puška je u ruci,
Kraljevića Marka, ponovo hajduci,
brane kuće naše,
ponovo pobjedu u boju izvojevaše!

Turci se sve više straše,
danas Marko stotinu ih ubi,
nikad Marko bitku ne izgubi,
već pobjedu za pobjedom niže,
i turska propast sve je bliže!